

**JAMHURIYA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA MAKAMU WA RAIS**

**HOTUBA YA MHESHIMIWA DKT. PHILIP ISDOR MPANGO, MAKAMU
WA RAIS WA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA WAKATI WA
UFUNGUZI WA MKUTANO WA 36 WA VIONGOZI WA JUMUIYA YA
TAWALA ZA MITAA TANZANIA**

**UKUMBI WA *EDEN HIGHLANDS HOTEL*,
JIJINI MBEYA,
12 SEPTEMBER, 2022,**

Mheshimiwa Innocent Bashungwa, Waziri wa Nchi Ofisi ya Rais-TAMISEMI;

Mheshimiwa Juma Zuberi Homera, Mkuu wa Mkoa wa Mbeya na Mwenyeji wa Mkutano huu;

Mheshimiwa Murshid Hashim Ngeze, Mwenyekiti wa ALAT Taifa;

Bwana Elirehema M. Kaaya, Katibu Mkuu wa ALAT Taifa;

Waheshimiwa Mawaziri na Naibu Mawaziri mliopo;

Waheshimiwa Wabunge wa Mkoa wa Mbeya mliopo hapa;

Waheshimiwa Mameya wa Majiji na Manispaa;

Waheshimiwa Wenyeviti wa Halmashauri za Miji na Wilaya wa Tanzania Bara;

Mheshimiwa Mstahiki Meya wa Zanzibar pamoja na Viongozi mbalimbali kutoka Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar;

Prof. Riziki Shemdoe, Katibu Mkuu Ofisi ya Rais - TAMISEMI;

Wakurugenzi wa Majiji, Manispaa, Miji na Halmashauri za Wilaya;

Viongozi wa Chama, Serikali na wa Dini mliopo;

Wawakilishi wa Wadhamini wa Mkutano;

Wawakilishi wa Vikundi vya Wajasiliamali;

Waandishi wa Habari;

Wageni Waalikwa, Mabibi na Mabwana.

Ninawasalimu kwa Jina la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania!

Kwanza kabisa napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa Rehema, kwa kutupa uhai na kutuwezesha kukutana hapa leo. Aidha, nakushukuru sana Mwenyekiti wa Jumuiya ya Tawala za Mitaa Tanzania (*Association of Local Government Authorities of Tanzania-ALAT*), kwa kunialika na kunipa heshima ya kipekee kufungua Mkutano huu wa 36 wa ALAT. Nawapongeza Uongozi wa ALAT, wadhamini na wadau wote walioshiriki katika maandalizi ya Mkutano huu muhimu.

Naomba nitumie fursa hii pia kuwashukuru sana wana Mbeya, wakiongozwa na Mheshimiwa Juma Zuberi Homera, Mkuu wa Mkoa wa Mbeya kwa

mapokezi mazuri na ukarimu, kwakweli nimefarijika sana. **Asanteni sana wana Mbeya!**

Nawaleta salamu za upendo kutoka kwa Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Mheshimiwa Rais anawapongeza kwa kazi kubwa mnazofanya katika kuwahudumia wananchi katika maeneo yenu. Kadhalika, anawapongeza sana kwa uhamasishaji wa zoezi la SENSE ambalo kwa taarifa za awali zoezi hili limefanyika vizuri. Aidha, Mheshimiwa Rais amenituma niwaeleze kuwa anatarajia kuwa baada ya Mkutano huu wa 36, kutakuwa na mageuzi ya kiutendaji ya Halmashauri zetu nchini ili kuongeza kasi ya maendeleo na utekelezaji wa Ilani ya Chama cha Mapinduzi 2020-2025.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Ndugu Wajumbe na Wageni Waalikwa,

Nafurahi leo kupata nafasi ya kipekee kukutana kwa pamoja na viongozi wengi wa Serikali ambao mko karibu na wananchi zaidi kuliko sisi wengine. Nafahamu Mkutano huu umejumuishia Mameya, Wenyeviti na Wakurugenzi wa Halmashauri 185 za Tanzania Bara ikiwemo za Miji, Manispaa, Majiji na Wilaya pamoja na Mheshimiwa Mstahiki Meya wa Zanzibar na Viongozi mbalimbali kutoka Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar. Hivyo, hii ni fursa nzuri kwangu, kuzungumza nanyi na Watanzania kwa ujumla. Mmepewa dhamana kubwa sana na Mheshimiwa Rais ikiwa ni pamoja na kuwaunganisha wananchi na Serikali yao; kutekeleza miradi ya maendeleo kwa niaba ya Serikali; na kusimamia makusanyo ya mapato na matumizi ya fedha. Kwa mantiki hiyo, nafasi yenu ni ya muhimu sana katika maendeleo ya Taifa letu.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Ndugu Wajumbe na Wageni Waalikwa,

Kaulimbiu ya Mkutano huu inasema **'Kuongeza Tija katika Ukusanyaji na Matumizi Bora ya Mapato kwa Halmashauri ni Msingi wa Maendeleo Endelevu kwa Wananchi'**. Kaulimbiu hii inalenga kuzikumbusha Halmashauri zetu umuhimu wa kuongeza ukusanyaji wa mapato na matumizi adili ya fedha za umma kwa lengo la kuendelea kutoa huduma bora kwa wananchi. Hivyo, mnao wajibu mkubwa kuongeza tija katika ukusanyaji wa mapato hususan kwa kujenga mifumo rafiki ya kidigitali itakayowawezesha kukusanya mapato bila urasimu. Aidha, tunapokusanya mapato ni muhimu sana kuwa na uwazi ili kuwajengea wananchi imani kuwa fedha zao zinazokusanywa zinatumiwa kwa ajili ya maendeleo. Kwa mfano, mmeleza katika taarifa yenu kuwa, Mapato ya Ndani ya Halmashauri nchini kwa mwaka 2021/22 yalivunja rekodi ya miaka 10 kwa kukusanya **Shilingi Bilioni 888.7,**

ikiwa ni ongezeko la asilimia 17 ikilinganishwa na makusanyo ya mwaka 2020/21. Ni dhahiri kuwa, ni wananchi wachache wanaojua kuhusu mafanikio hayo, ukiachilia mbali kujua taarifa ya miradi iliyotekelezwa kutokana na mapato hayo yaliyokusanywa. Hivyo, nitoe rai kwenu, kuhakikisha wananchi wanapata taarifa ya mapato na kushirikishwa katika matumizi ya fedha hizo ili kuwa sehemu ya maendeleo ya nchi yao. Aidha, ongezeni ubunifu na ushirikishwaji wa wananchi katika ukusanyaji wa mapato, ikiwemo kuongeza matumizi ya mifumo ya kielektroniki, kujenga weledi na nidhamu katika kusimamia ukusanyaji wa mapato. Sote ni mashahidi wa jinsi fedha zilizotolewa na Mheshimiwa Rais na zile zitokanazo na mapato yenu ya ndani, zilivyochochea maendeleo katika Halmashauri zetu.

Ndugu Wajumbe na Wageni Waalikwa,

Naamini sote tunafahamu fedha nyingi zinatolewa na Serikali ili kuboresha sekta mbalimbali hapa nchini. Kwa mfano, katika sekta ya Afya, kiasi cha **Shilingi Bilioni 311.77** kilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika mwaka 2021/22. Fedha hizo zimefanikisha ujenzi wa Hospitali za Wilaya 126; Vituo vya Afya 234 nk. Vilevile, katika mwaka huu wa fedha Serikali imeajiri Wataalam wa Afya 7,612 na kusambazwa katika Halmashauri zote nchini. Haya yote yamesaidia katika kuboresha upatikanaji wa huduma za afya nchini. Hali kadhalika kwenye sekta ya Elimu, katika mwaka 2021/22, tumeweza kujenga Shule mpya za Msingi 10 na vyumba vya madarasa 9,241. Kwa upande wa shule za Sekondari, Serikali imejenga madarasa 14,673 na Maabara za Sayansi 11. Uwekezaji huu umesaidia sana kuboresha hali ya kufundishia kwa walimu na kuongeza kiwango cha ufaulu ambapo zaidi ya asilimia 99 ya wanafunzi wa shule za msingi walifaulu kujiunga na Sekondari kwa mwaka 2021 na zaidi ya asilimia 98 ya wanafunzi wa Sekondari walifaulu kujiunga na Kidato cha Tano na Sita kwa mwaka 2021/22. Kwa upande wa ujenzi na matengenezo ya miundombinu ya barabara za mijini na vijijini chini TARURA, zaidi ya **Shilingi Bilioni 900** ziliidhinishwa mwaka 2021/22, ikiwa ni ongezeko la asilimia 71 ukilinganishwa na bajeti ya mwaka wa fedha 2020/21. Vilevile, hadi kufikia Juni, 2022 **Shilingi Bilioni 60.53** zimekopeshwa kwa Vikundi 7,910 vya Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu. Haya ni mageuzi makubwa yanayochochea maendeleo jumuishi ya vijana, wanawake na watu wenye ulemavu. Kupitia hadhara hii niwahakikishie kuwa Serikali itaendelea pia kutenga fedha kwa ajili ya ujenzi na matengenezo ya miundombinu ya barabara ili kuimarisha shughuli za kijamii na kiuchumi katika maeneo ya Mjini na Vijijini.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Ndugu Wajumbe na Wageni Waalikwa,

Baadhi ya mafanikio niliyorodhesha ni matunda ya uadilifu wa fedha tunazokusanya kutoka kwa wananchi ambao sehemu kubwa ni wale wa kipato cha chini. Lakini, inasikitisha kuona bado kuna mchwa yaani watendaji wasio waaminifu, wasio na huruma na wananchi maskini wa nchi yetu, wanathubutu kuhujumu jasho hili la Watanzania. Vitendo vya Rushwa vinasababisha utekelezaji wa miradi ya maendeleo kuwa chini ya viwango kwa kuwa fedha zilizopangwa kwenda kwenye mradi husika zinachepushwa na kwenda kwenye mikono ya viongozi na watumishi wasio wazalendo (*mchwa*). Aidha, upatikanaji wa huduma katika viwango duni, au kutopatikana kabisa kumeendelea kuongeza ugumu wa maisha ya watanzania kwa kunufaisha mchwa wachache.

Taarifa ya Mdhambi na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) inayoishia tarehe 30 June 2021, inaonesha bado baadhi ya Halmashauri zetu zimepata Hati chafu za mahesabu. Vilevile, asilimia 17 ya Halmashauri zetu zilishindwa kurekebisha dosari au kujibu hoja kulingana na maelekezo ya CAG. Pia, kumekuwa na fedha nyingi za makusanyo ya Halmashauri zimechelewa kupelekwa benki.

Aidha, taarifa ya CAG ilibaini dosari kadhaa kwenye manunuzi zikiwemo: ununuzi uliyofanyika bila Idhini za Bodi za Zabuni; ununuzi uliyofanyika bila kushindanisha Wazabuni; Ununuzi uliyofanyika bila Kutumia Hati ya Kuagiza Vifaa (LPO); fedha kutorudishwa na Wakandarasi baada ya Kuvunjika kwa Mikataba; malipo ya mikataba ya kukusanya taka yaliyofanyika zaidi ya viwango vilivyoidhinishwa.

Hivyo, kupitia mkutano huu naomba nitoe onyo, Serikali ya Awamu ya Sita haitamvumilia yeyote katika hili. Msimamo wa Mheshimiwa Rais mnaujua kwamba "*Ataongea na Wabadhilifu kwa kutumia Kalamu*". Hivyo, ni matarajio yetu kuwa Mkutano huu wa 36 wa ALAT utakuja na mbinu thabiti za kudhibiti na kusimamia nidhamu katika matumizi ya fedha za umma.

Mheshimiwa Mwenyekiti,

Ili tuwe na maendeleo endelevu, ni lazima ukuaji wa miji na majiji yetu uwiane na miundombinu ya huduma za jamii iliyopo. Kwa sasa hali inaonesha kuwepo kwa ongezeko la watu katika miji na majiji lisilowiana na miundombinu ya barabara, afya, elimu, maji, makazi na mingineyo. Aidha, kumekuwepo pia na ongezeko la ujenzi holela katika maeneo yasiyopimwa na kusababisha migogoro ya ardhi. Kupitia mkutano huu, niwatake kusimamia

sheria za mipango miji na kuhakikisha ujenzi wa makazi mapya katika miji na majiji yetu unapata vibali stahiki kabla ya kuendelea. Aidha, nawataka Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi iongeze kasi ya kupima na kupanga miji na majiji yetu ili yaweze kuhimili ongezeko la idadi ya watu na kurahisisha upatikanaji wa huduma nyingine za jamii.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Ndugu Wajumbe na Wageni Waalikwa,

Napenda kuhitimisha hotuba yangu kwa kusisitiza mambo yafuatayo:

Jambo la Kwanza, mtakumbuka kuwa mwaka 2019 Serikali ilipiga marufuku uingizaji, uzalishaji, usambazaji, uuzaji na matumizi ya mifuko ya plastiki nchini. Pamoja na mafanikio yaliyopatikana, bado kumekuwepo na matumizi ya vifungashio vya plastiki kama vibeeo vya bidhaa. Aidha, Miji mingi haijaweka vifaa vya kutupia taka katika maeneo mbalimbali ya mikusanyiko au vimewekwa lakini havitoshi. Nafahamu Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais, Muungano na Mazingira alishatolea tamko suala hili, lakini na mimi pia nitumie nafasi hii kuwaeleza kwamba ni marufuku kuingiza, kuzalisha, kuuza ama kutumia vifungashio vya plastiki visivyoruhusiwa hapa nchini. Ninaziagiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuendelea kutoa elimu kwa wananchi juu ya katazo la matumizi ya vifungashio vya plastiki visivyoruhusiwa; na kuendesha operesheni ya kudumu ya usafi. Aidha, Mamlaka zote za Serikali za Mitaa endeleeni kuhamasisha na kusimamia shughuli za usafi katika maeneo yenu mara kwa mara. Hii ni pamoja na kusambaza mapipa ya takataka kwenye sehemu zilizo wazi ambapo kuna mkusanyiko ya watu hasa kwenye vituo vya mabasi na maeneo ya wazi.

Jambo la Pili, kuendelea kuelimisha wananchi kuhusu umuhimu wa kutunza mazingira, vyanzo vya maji pamoja na kuboresha mipango miji na upendezeshaji wa miji na majiji yetu. Suala la kutunza mazingira ni jukumu la msingi la Mamlaka za Serikali za Mitaa, hampaswi kusubiri viongozi wa kitaifa kuwa wanawakumbusha kila mara. Uhifadhi na usafi wa mazingira uwe shirikishi, ikiambatana na utekelezaji wa sheria mbalimbali za mazingira. Simamieni Halmashauri zenu ili wananchi wasikate miti hovyoyote, wasichome moto na kuharibu vyanzo vya maji. Simamieni utekelezaji wa mipango bora ya matumizi ya ardhi ili kupunguza migogoro ya ardhi hususan baina ya wakulima na wafugaji; na binadamu na wanyamapori. Zingatieni njia bora za kilimo na ufugaji zenye kuleta tija katika uzalishaji na uhifadhi wa mazingira kwa kushirikiana na wataalam wetu.

Sambamba na hili la kutunza mazingira, naiagiza Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira) kufuatilia utekelezaji wa malengo yaliyowekwa

kwa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa, ikiwemo lengo la kupanda miti 1,500,000 kila mwaka. Vilevile, Ofisi hii kwa kushirikiwana na Wizara ya Maliasili na Utalii iratibu uvunaji bora na endelevu wa rasilimali za misitu. Changamkieni fursa zilizopo ikiwamo biashara ya hewa ukaa, ili kuchangia katika juhudi za kudhibiti mabadiliko ya tabianchi na kukuza uchumi wa Halmashauri zetu.

Jambo la tatu, kama nilivyosema awali, Mameya na Wenyeviti wa Halmashauri zote nchini simamieni vizuri utekelezaji wa miradi ya maendeleo na matumizi adili ya fedha za miradi zinazotolewa kwenye Halmashauri zenu. Vilevile, ninawaelekeza Waheshimiwa Madiwani mkazisimamie Halmashauri zenu na kudhibiti mianya yote ya upotevu wa mapato. Jitihada za ukusanyaji wa mapato ni muhimu ziende sambamba na kuongeza nidhamu katika matumizi ya mapato hayo kwenye shughuli za maendeleo na utoaji huduma. Zingatieni sheria na kanuni za manunuzi na kuhakikisha thamani halisi ya fedha zinazotumika katika miradi mbalimbali. Halmashauri zetu ni miongoni mwa watumiaji wakubwa wa fedha za Serikali kupitia Ofisi ya Rais - TAMISEMI. Kwa mfano, katika mwaka 2021/22 na 2022/23 bajeti ya TAMISEMI ni zaidi ya asilimia 20 ya bajeti yote ya Serikali. Matumizi ya fedha hizi za Serikali lazima yasimamiwe kwa uadilifu kuhakikisha hakuna ufujaji na kwamba zinatumika kuwaletea wananchi maendeleo yaliyokusudiwa.

Jambo la Nne, Waziri wa Nchi Ofisi ya Rais –TAMISEMI simamieni vyema Programu ya mikopo kwa vijana, kinamama na watu wenye ulemavu. Nimeambiwa kuwa Mfumo wa Kielektroniki umeandaliwa kuboresha usimamizi ikiwemo upatikanaji wa taarifa za mikopo iliyotolewa na marejesho yake. Hakikisheni mnaanza mara moja kutumia Mfumo huo. Na hapa nitapenda kupata taarifa baada ya Halmashauri zote kukamilisha kuingiza taarifa hizo kwenye Mfumo.

Jambo la Tano, ni kufanya kazi kwa ushirikiano. Nimezungumza hapo awali kuwa ninyi ndio kiungo muhimu sana kati ya Serikali na Wananchi. Sasa kama ninyi tuliowaamini hamuelewani ni ngumu sana kufikia malengo yetu tuliyojiwekea ya kuwahudumia Wananchi. Inasikitisha sana kuona bado kuna Halmashauri ambapo Mkurugenzi na Meya hawaelewani! Ama Madiwani na Mkurugenzi hawaelewani! Kila mmoja anaona yeye ndiyo zaidi kuliko mwingine. Na sababu kubwa wanazogombania ni maslahi binafsi tu na nyingine kutaka ukubwa! Jamani hatuwezi kufika kwa utaratibu huu! Tunapambana usiku na mchana ili tuweze kusonga mbele kimaendeleo, lakini wengine wanapambana kuturudisha nyuma. Fanyeni kazi kwa ushirikiano kwa manufaa ya Taifa letu na ndiyo maana mmeaminiwa na Mheshimiwa Rais

pamoja na Wananchi kuwa katika nafasi hizo. Tunataka maendeleo siyo majungu! Majungu hayajengi! Kila mmoja atekeleze majukumu yake ya kisheria. Mkurugenzi tekeleza majukumu yako ya kiutendaji na Meya pamoja na Madiwani tekelezeni ya upande wenu. Acheni majungu na kusigana kwa mambo yasiyo ya msingi.

Jambo la Sita, wakati Mheshimiwa Rais alipokuja kufungua mkutano kama huu mwaka jana alitoa maagizo mojawapo likiwa ni kwamba viongozi wa ALART muongoze Jumuiya hii kwa kusimamia Katiba, Miongozo na Sheria ya kuundwa kwa Jumuiya yenu. Agizo hili bado hamjalitekeleza ipasavyo. Tekelezeni maagizo yote aliyoyotoa Mheshimiwa Rais wakati wa kufungua Mkutano wenu mwaka jana. Nimeelezwa hapa kuwa bado kuna wataalamu wa kuazimwa katika jumuiya hii. Naomba na mimi kuwaelekeza kuwa tangazeni nafasi hizo za ajira kwa mujibu wa sheria na taratibu zenu na hao walioazimwa warudi kwenye nafasi zao Serikalini. Kama mnaweza kuwalipa hao wanaokaimu ama kuazimwa mnashindwa nini kuajiri? Aidha, kuna maeneo ambayo CAG amehoji kuhusu uendesaji wa Jumuiya hii, nakuelekeza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais - TAMISEMI usimamie utekelezaji wa hoja hizo.

Jambo la mwisho, niwakumbushe agizo la Mheshimiwa Rais la kurudisha fedha mlizokusanya kwa Wananchi kupitia miradi ya maendeleo na utoaji wa huduma bora. Mwongozo uko bayana kwamba Halmashauri za Mjiji zitenge asilimia 60 ya mapato ya ndani na zile Halamashauri zingine, zitenge asilimia 40. Hatutaki kusikia matatizo yaliyo ndani ya uwezo wenu kama vile tatizo la uhaba wa madawati, upungufu wa madarasa, maabara, vyoo, nyumba za walimu, n.k.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Ndugu Wajumbe na Wageni Waalikwa,

Napenda kuhitimisha hotuba yangu kwa kuwahakikishia kuwa Serikali ya Awamu ya Sita ipo pamoja nanyi na itaendelea kufanya kazi kwa ukaribu zaidi na Halmashauri zetu. Aidha, napenda kuwahamasisha kuendelea kuimarisha umoja wenu na kuunga mkono jitihada za Mheshimiwa Rais za kuifungua nchi yetu kwa kuendeleza ushirikiano baina yenu na Mamlaka za Serikali za Mitaa za nje kama Afrika Mashariki, Afrika, Nchi za Jumuiya ya Madola, Uingereza nk. Tumieni mtandao wenu kutafuta fursa mbalimbali za biashara na uwekezaji zilizopo katika Nchi wanachama kwa manufaa ya Halmashauri zenu.

Mwisho, napenda kuwashukuru Wadau wote ambao kwa kushirikiana na ALAT mmefanikisha kufanyika kwa Mkutano huu. Wakiongozwa na mdhamini Mkuu

Benki ya NMB asanteni sana na ninawaalika muendeleo kufanya kazi na ALAT pamoja na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwani hawa ni Wadau muhimu pia katika shughuli zenu.

Baada ya kusema hayo, sasa natamka kuwa Mkutano Mkuu wa 36 wa Jumuiya ya Tawala za Mitaa (ALAT) umefunguliwa rasmi.

ALAT Oyee!

Asanteni sana kwa kunisikiliza